Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2025/3977

20.8.2025

PRIPOROČILO SVETA

z dne 8. julija 2025

o ekonomski, socialni, strukturni in proračunski politiki ter politiki zaposlovanja Češke

(C/2025/3977)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 ([1]) in zlasti člena 3(3) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

Splošne ugotovitve

(1) Uredba (EU) 2024/1263, ki je začela veljati 30. aprila 2024, določa cilje okvira ekonomskega upravljanja, katerega namen je spodbujati zdrave in vzdržne javne finance, z reformami in naložbami pa trajnostno in vključujočo rast in odpornost, ter preprečiti čezmerni javnofinančni primanjkljaj. Uredba določa, da Svet in Komisija izvajata večstranski nadzor v okviru evropskega semestra v skladu s cilji in zahtevami iz Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Evropski semester vključuje zlasti oblikovanje specifičnih priporočil za državo in nadzor nad njihovim izvajanjem. Navedena uredba spodbuja tudi nacionalno odgovornost za fiskalno politiko in poudarja njeno srednjeročno usmerjenost skupaj z učinkovitejšim in skladnejšim izvrševanjem. Vsaka država članica mora Svetu in Komisiji predložiti nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt, ki vsebuje njene fiskalne, reformne in naložbene zaveze za obdobje štirih ali petih let, odvisno od trajanja zakonodajnega obdobja v zadevni državi članici. Pot gibanja očiščenih odhodkov ([2]) v teh načrtih mora biti skladna z zahtevami iz navedene uredbe, vključno z zahtevami, da se najpozneje do konca prilagoditvenega obdobja dolg sektorja država začne dovolj verjetno zmanjševati ali se še naprej dovolj verjetno zmanjšuje ali pa ostane na preudarni ravni pod 60 % bruto domačega proizvoda (BDP) ter da se primanjkljaj sektorja država srednjeročno zmanjša pod referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe in/ali ohranja pod to vrednostjo. Kadar se država članica zaveže ustreznemu sklopu reform in naložb v skladu z merili iz navedene uredbe, se lahko prilagoditveno obdobje podaljša za največ tri leta.

([1]) UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Očiščeni odhodki, kot so opredeljeni v členu 2, točka 2, Uredbe (EU) 2024/1263: „očiščeni odhodki“ pomenijo javnofinančne odhodke brez: (i) odhodkov za obresti; (ii) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov; (iii) odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije; (iv) nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija; (v) cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter (vi) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

(2) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]), s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost, je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem za okrevanje in odpornost državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb, s čimer daje fiskalno spodbudo, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik mehanizem podpira gospodarsko in socialno okrevanje ter hkrati poganja trajnostne reforme in naložbe, zlasti pa spodbuja zeleni in digitalni prehod ter večo odpornost gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnjega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic.

(3) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]) (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To pripomore k doseganju energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečuje uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetsko učinkovitost. Češka je v svoj nacionalni načrt za okrevanje in odpornost dodala novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje načrta REPowerEU.

(4) Češka je 1. junija 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Na podlagi člena 19 navedene uredbe je Komisija v skladu s smernicami za ocenjevanje iz Priloge V ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 8. septembra 2021 sprejel izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Češko ([5]), ki je bil na podlagi člena 18(2) spremenjen 16. oktobra 2023 zaradi posodobitve najvišjega finančnega prispevka za nepovratno finančno podporo in zaradi vključitve poglavja REPowerEU ([6]). Pogoj za izplačilo obrokov je, da Komisija v skladu s členom 24(5) sprejme sklep, v katerem navede, da je Češka zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v izvedbenem sklepu Sveta. Za zadovoljivo izpolnitev je potrebno, da doseženi predhodni mejniki in cilji za isto reformo ali naložbo niso bili izničeni.

(5) Svet je 21. januarja 2025 na priporočilo Komisije sprejel priporočilo, v katerem je potrdil nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Češke ([7]). Načrt je bil predložen v skladu s členom 11 in členom 36(1), točka (a), Uredbe (EU) 2024/1263, zajema pa obdobje od leta 2025 do leta 2028 in predstavlja fiskalno prilagoditev skozi štiri leta.

(6) Komisija je 26. novembra 2024 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2025, v katerem Češke ni opredelila kot eno od držav članic, za katero bi bilo treba opraviti poglobljeni pregled. Sprejela je tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2025, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja ([8]) sprejel 13. maja 2025, skupno poročilo o zaposlovanju pa 10. marca 2025.

(7) Komisija je 29. januarja 2025 objavila kompas za konkurenčnost, tj. strateški okvir, katerega cilj je v naslednjih petih letih povečati svetovno konkurenčnost EU. V njem so opredeljeni trije nujni elementi preobrazbe za trajnostno gospodarsko rast: (i) inovacije; (ii) razogljičenje in konkurenčnost ter (iii) varnost. Za zapolnitev inovacijske vrzeli si EU prizadeva spodbujati industrijske inovacije, podpirati rast zagonskih podjetij s pobudami, kot je strategija EU za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, ter pospeševati uvajanje naprednih tehnologij, kot sta umetna inteligenca in kvantno računalništvo. V prizadevanju za bolj zeleno gospodarstvo je Komisija predstavila celovit akcijski načrt za cenovno dostopno energijo in dogovor o čisti industriji, ki zagotavljata, da bo prehod na čisto

([3]) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1, ELI: http://data.europa. eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 8. septembra 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Češko (ST 11047/21 INIT; ST 11047/21 ADD 1).

([6]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 16. oktobra 2023 o spremembi Izvedbenega sklepa z dne 8. septembra 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Češko (ST 13383/23 INIT; ST 13383/23 ADD 1).

([7]) Priporočilo Sveta z dne 21. januarja 2025 o potrditvi srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta Češke, (UL C, C/2025/666, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/666/oj).

([8]) Priporočilo Sveta z dne 13. maja 2025 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

energijo ostal stroškovno učinkovit in naklonjen konkurenčnosti, zlasti za energetsko intenzivne sektorje, ter da bo gonilo rasti. Za zmanjšanje pretiranih odvisnosti in povečanje varnosti je Unija zavezana krepitvi svetovnih trgovinskih partnerstev, diverzifikaciji dobavnih verig ter zagotavljanju dostopa do kritičnih surovin in virov čiste energije. Te prednostne naloge temeljijo na horizontalnih dejavnikih, in sicer poenostavitvi zakonodaje, poglabljanju enotnega trga, financiranju konkurenčnosti ter uniji prihrankov in naložb, spodbujanju spretnosti in kakovostnih delovnih mest ter boljšem usklajevanju politik EU. Kompas za konkurenčnost je usklajen z evropskim semestrom, s čimer zagotavlja, da so ekonomske politike držav članic skladne s strateškimi cilji Komisije, ter ustvarja enoten pristop k ekonomskemu upravljanju, ki spodbuja trajnostno rast, inovacije in odpornost po vsej Uniji.

(8) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se v letu 2025 nadalje razvija skupaj z izvajanjem mehanizma za okrevanje in odpornost. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj prispevajo k učinkoviti obravnavi vseh ali znatnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za države, izdanih v zadnjih letih. Ta specifična priporočila za države ostajajo enako relevantna za oceno spremenjenih načrtov za okrevanje in odpornost v skladu s členom 21 Uredbe (EU) 2021/241.

(9) Specifična priporočila za države za leto 2025 zajemajo ključne izzive ekonomske politike, ki niso v zadostni meri obravnavani z ukrepi, vključenimi v načrte za okrevanje in odpornost, ob upoštevanju ustreznih izzivov, opredeljenih v specifičnih priporočilih za države za obdobje 2019–2024.

(10) Komisija je 4. junija 2025 objavila poročilo o državi za Češko za leto 2025. V njem je ocenila napredek Češke pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Češkem. Na podlagi te analize so bili v poročilu o državi opredeljeni najbolj pereči izzivi, s katerimi se sooča Češka. Prav tako je bil v njem ocenjen napredek Češke pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic ter pri doseganju krovnih ciljev Unije za leto 2030 glede zaposlovanja, spretnosti ter zmanjševanja revščine in socialne izključenosti, pa tudi ciljev Združenih narodov glede trajnostnega razvoja.

Ocena letnega poročila o napredku

(11) Svet je 21. januarja 2025 priporočil naslednje najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov za Češko: 4,5 % leta 2025, 2,5 % leta 2026, 2,6 % leta 2027 in 2,9 % leta 2028, kar ustreza najvišjim kumulativnim stopnjam rasti, izračunanim glede na leto 2023, v višini 10,1 % v letu 2025, 12,9 % v letu 2026, 15,8 % v letu 2027 in 19,2 % v letu 2028. Češka je 30. aprila 2025 predložila letno poročilo o napredku ([9]), in sicer glede upoštevanja priporočenih najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov ter glede izvajanja reform in naložb v odziv na glavne izzive, opredeljene v specifičnih priporočilih za države v okviru evropskega semestra. Letno poročilo o napredku odraža tudi polletno poročanje Češke o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost v skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241.

(12) Vojna agresija Rusije proti Ukrajini in njene posledice pomenijo eksistencialni izziv za Evropsko unijo. Komisija je priporočala usklajeno aktivacijo nacionalne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast, da bi podprla prizadevanja EU za hitro in znatno povečanje odhodkov za obrambo, Evropski svet pa je ta predlog pozdravil 6. marca 2025. Na zahtevo Češke z dne 22. maja 2025 je Svet 8. julija 2025 na priporočilo Komisije sprejel priporočilo o dovoljenju Češki za odstopanje od priporočenih najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov in njihovo preseganje ([10]).

(13) Na podlagi podatkov, ki jih je potrdil Eurostat ([11]), se je primanjkljaj sektorja država na Češkem zmanjšal s 3,8 % BDP v letu 2023 na 2,2 % v letu 2024, dolg sektorja država pa se je povečal z 42,5 % BDP konec leta 2023 na 43,6 % konec leta 2024. Glede na izračune Komisije ta gibanja ustrezajo stopnji rasti očiščenih odhodkov v višini 0,0 % v letu 2024. Češka v letnem poročilu o napredku ocenjuje, da bo rast očiščenih odhodkov v letu 2024 znašala 2,8 %. Komisija ocenjuje, da je bila rast očiščenih odhodkov manjša kot v letnem poročilu o napredku. Razlika med izračuni

([9]) Letna poročila o napredku za leto 2025 so na voljo na: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_sl.

([10]) Priporočilo Sveta z dne 8. julija 2025 o dovoljenju Češki za odstopanje od najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov, kot jih je določil Svet v skladu z Uredbo (EU) 2024/1263 (aktivacija nacionalne odstopne klavzule) (UL C, C/2025/3962, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3962/oj).

([11]) Eurostat, Kazalniki eura z dne 22. aprila 2025.

Komisije in ocenami nacionalnih organov je posledica tega, da je Komisija evidentirala enkratne odhodke za leto 2023, zaradi katerih se je osnova za leto 2024 povišala, in učinka diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov zaradi metodoloških razlik med Češko in Komisijo. Glede na ocene Komisije je bila fiskalna naravnanost ([12]), ki vključuje odhodke, financirane tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, v letu 2024 restriktivna in je znašala 2,4 % BDP.

(14) Glede na letno poročilo o napredku se po makroekonomskem scenariju, na katerem temeljijo proračunske projekcije Češke, v letu 2025 pričakuje rast realnega BDP v višini 2,0 %, inflacijapo HICP pa naj bi v letu 2025 znašala 2,3 %. Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi realni BDP zrasel za 1,9 % v letu 2025 in za 2,1 % v letu 2026, inflacija po HICP pa naj bi znašala 2,2 % v letu 2025 in 2,0 % v letu 2026.

(15) Glede na letno poročilo o napredku naj bi primanjkljaj sektorja država v letu 2025 ostal na 2,2 % BDP, dolg sektorja država kot odstotek BDP pa naj bi se do konca leta 2025 povečal na 44,5 %. Ta gibanja ustrezajo rasti očiščenih odhodkov v višini 3,3 % v letu 2025. V pomladanski napovedi Komisije 2025 je za leto 2025 predviden primanjkljaj sektorja država v višini 2,3 % BDP. Glede na izračune Komisije ta gibanja ustrezajo rasti očiščenih odhodkov v višini 4,0 % v letu 2025. Te projekcije večje rasti očiščenih odhodkov kot v letnem poročilu o napredku so posledica napovedi Komisije glede manjšega nacionalnega sofinanciranja programov EU v letu 2025 in tega, da je Komisija evidentirala nižje enkratne odhodke v letu 2025. Glede na ocene Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost, ki vključuje odhodke, financirane tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, v letu 2025 na splošno nevtralna. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se do konca leta 2025 povečal na 44,5 %. Povečanje deleža javnega dolga v BDP v letu 2025 je predvsem posledica negativnega nominalnega salda, ki ga delno izravnava nominalna rast BDP.

(16) Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi se z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost v letu 2025 financirali odhodki sektorja država v višini 0,6 % BDP; v letu 2024 je ta delež znašal 0,4 % BDP. Odhodki, financirani z nepovratno podporo iz mehanizma za okrevanje in odpornost, omogočajo visokokakovostne naložbe in reforme za povečanje produktivnosti brez neposrednega učinka na saldo in dolg sektorja država Češke.

(17) Na Češkem so obrambni odhodki sektorja država v letu 2021 znašali 0,9 % BDP, v letu 2022 1,0 % BDP, v letu 2023 pa 1,2 % BDP ([13]). Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi odhodki za obrambo v letih 2024 in 2025 znašali 1,3 % BDP. To ustreza povečanju za 0,4 odstotne točke BDP v primerjavi z letom 2021. Obdobje aktivacije nacionalne odstopne klavzule (2025–2028) Češki omogoča, da ponovno prednostno razvrsti javnofinančne odhodke ali poveča državne prihodke, tako da trajno višji odhodki za obrambo srednjeročno ne bi ogrozili fiskalne vzdržnosti.

(18) Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi se očiščeni odhodki Češke v letu 2025 povečali za 4,0 %, v letih 2024 in 2025 pa kumulativno za 4,0 %. Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi bila rast očiščenih odhodkov Češke v letu 2025 pod priporočeno najvišjo stopnjo rasti, tako na letni ravni kot tudi ob upoštevanju let 2024 in 2025 skupaj.

(19) Letno poročilo o napredku ne vključuje proračunskih projekcij po letu 2025. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, je v pomladanski napovedi Komisije 2025 v letu 2026 predviden primanjkljaj sektorja država v višini 2,2 % BDP. Ta gibanja ustrezajo 4,8-odstotni rasti očiščenih odhodkov v letu 2026. Glede na ocene Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost, ki vključuje odhodke, financirane tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, v letu 2026 na splošno nevtralna. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se do konca leta 2026 povečal na 45,4 %. Povečanje deleža javnega dolga v BDP v letu 2026 je predvsem posledica negativnega nominalnega salda, ki ga delno izravnava nominalna rast BDP.

([12]) Fiskalna naravnanost je opredeljena kot merilo spremembe osnovnega proračunskega položaja sektorja država na letni ravni. Cilj te naravnanosti je oceniti gospodarsko spodbudo, ki izhaja iz fiskalnih politik, tako tistih, ki se financirajo na nacionalni ravni, kot tistih, ki se financirajo iz proračuna EU. Fiskalna naravnanost se meri kot razlika med (i) srednjeročno potencialno rastjo in (ii) spremembo primarnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov Unije.

([13]) Eurostat, javnofinančni odhodki po klasifikaciji funkcij države (COFOG). Zaradi metodoloških razlik med opredelitvijo, ki se uporablja za COFOG, in opredelitvijo, ki jo uporablja Nato, se lahko odhodki na podlagi opredelitve za COFOG razlikujejo od odhodkov na podlagi opredelitve Nata.

Ključni izzivi politike

(20) Sistem davkov in socialnih prejemkov močno obremenjuje osebe z nizkimi dohodki. Tem zaposlitev zaradi visokih prispevkov za zdravstveno zavarovanje in socialno varnost (ki niso odbitni) ter zmanjševanja prejemkov z višanjem dohodkov pogosto prinaša malo finančnih koristi ali pa jim jih sploh ne prinaša. Davčni primež stroškov dela – razlika med neto plačo delavcev in njihovimi stroški za delodajalce – za delavca, ki zasluži 50 % povprečnih dohodkov in nima otrok, je na Češkem med največjimi v EU in se že več kot deset let povečuje. Na Češkem sta past neaktivnosti in past brezposelnosti (obdavčitev oseb, ki vstopajo na trg dela) nad povprečjem EU, kar delavce z nizkimi dohodki in s krajšim delovnim časom odvrača od dela. S prilagoditvijo obdavčitve dela za zmanjšanje obremenitve za osebe z nizkimi dohodki bi se na trg dela vključilo več ljudi iz teh gospodinjstev, pa tudi tisti, ki opravljajo neformalno delo ali imajo prekarno zaposlitev, bi prešli v formalno in standardno zaposlitev. Če bi se to združilo z večjo uporabo premalo izkoriščenih instrumentov okoljskih davkov in obdavčitve premoženja, bi davčni sistem postal rasti prijaznejši.

(21) Skupni davčni prihodki Češke glede na BDP so bili v letu 2023 precej pod povprečjem EU (34 % v primerjavi s povprečjem EU, ki je znašalo 39 %). Gospodarska rast in fiskalna vzdržnost bi se lahko podprli s povečanjem deleža davkov, ki manj škodujejo rasti. Periodični davki na premoženje so med najmanj škodljivimi davki za rast, vendar so prihodki od periodične obdavčitve premoženja z 0,2 % BDP zelo nizki (v primerjavi s povprečjem EU, ki je leta 2023 znašalo 0,9 % BDP). Kljub rahlemu povečanju deleža periodičnih davkov na premoženje glede na BDP v letu 2024 in v prihodnjih letih sistem periodične obdavčitve stavb in enot še vedno temelji na velikosti nepremičnin, kar vodi v neenako obdavčitev premoženja enake vrednosti in pomeni, da se obdavčitev ne spreminja v skladu z vrednostjo nepremičnin. Z uvedbo sistema davka na nepremičnine na podlagi vrednosti nepremičnin, usklajenih s tržnimi vrednostmi, bi lahko Češka vrednosti nepremičnin redno posodabljala. Če bi to združila z elementi za zaščito gospodinjstev z nizkimi dohodki, bi povečala učinkovitost davka kot orodja za ublažitev zviševanja cen nepremičnin in stanovanjski fond kar najproduktivneje izkoristila. S tem bi se izboljšala cenovna dostopnost stanovanj in možnost selitve zaradi zaposlitve, s čimer bi se podprla gospodarska rast in dodatno povečali prihodki od periodičnih davkov na nepremičnine. Leta 2024 so se stopnje davka na nepremičnine v povprečju zvišale za približno 80 %. Poleg tega so tudi občine dobile možnost, da za prilagoditev davčnih prihodkov uporabijo koeficiente ter davčne stopnje indeksirajo na inflacijo in ne na spremembe vrednosti nepremičnin.

(22) Strukturni proračunski saldo Češke se je zmanjšal s povprečno skoraj uravnoteženega v obdobju 2014–2019 na - 1,7 % v letu 2024. Razlog za to so bili stalni ukrepi, kot sta znižanje dohodnine ter povečanje odhodkov za pokojnine in obrambo, ki niso bili financirani z ustrezno rastjo prihodkov. Češka je v letih 2023 in 2024 sprejela zakonodajni reformi za obravnavo dolgoletnega specifičnega priporočila za državo glede pokojnin. V skladu z reformama se zakonsko določena upokojitvena starost do leta 2056 poviša na 67 let, upočasni se rast na novo dodeljenih pokojnin, skrajša se najdaljše obdobje za predčasno upokojitev in zaostrijo se pogoji za upravičenost do predčasne upokojitve. Po napovedih naj bi se s temi ukrepi povišala dejanska upokojitvena starost, povečanje javnofinančnih odhodkov za pokojnine pa naj bi se dolgoročno omejilo za 1,9 odstotne točke BDP ([14]). Popolno izvajanje nedavno sprejetih pokojninskih reform bi pomagalo ublažiti pritisk zaradi odhodkov, povezanih s staranjem prebivalstva, in posledična tveganja za fiskalno vzdržnost.

(23) Tveganja za fiskalno vzdržnost še niso bila odpravljena. Od leta 2025 so zaposleni upokojenci upravičeni do popusta na socialno zavarovanje. S podpiranjem zaposljivosti starejših delavcev, ki ne prejemajo starostne pokojnine, na podlagi ustrezne analize stroškov in koristi dejavnikov, ki ljudi blizu upokojitve spodbujajo, da delajo dlje, bi se dodatno zmanjšala tveganja za fiskalno vzdržnost.

(24) Načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k navedeni uredbi vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Te naj bi prispevale k učinkoviti obravnavi vseh izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za državo, ali znatnega dela teh izzivov. V tem kratkem časovnem okviru je dokončanje učinkovitega izvajanja načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, bistvenega pomena za povečanje

([14]) https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_sl.

dolgoročne konkurenčnosti Češke z zelenim in digitalnim prehodom ob hkratnem zagotavljanju socialne pravičnosti. V sporočilu Komisije NextGenerationEU – Pot do leta 2026, sprejetem 4. junija 2025, je pojasnjena časovnica, v skladu s katero naj bi se zaključil mehanizem, določene so smernice za države članice, da bi bilo izvajanje do 31. avgusta 2026 čim uspešnejše, med drugim glede tega, kako naj države članice dodatno racionalizirajo svoje načrte za okrevanje in odpornost, predstavljene so ključne možnosti, ki jih je treba upoštevati pri reviziji teh načrtov, in poudarjeno je, kako pomembno je skrbno skupno načrtovanje pred predložitvijo zadnjih zahtevkov za plačilo leta 2026. Češka je že dosegla napredek pri izvajanju reform in naložb iz svojega načrta za okrevanje in odpornost. Za izpolnitev zavez iz načrta za okrevanje in odpornost do avgusta 2026 je bistveno, da Češka pospeši izvajanje reform in naložb z obravnavanjem relevantnih izzivov. Črpanje sredstev za okrevanje in odpornost še posebej ovirajo omejene upravne zmogljivosti nekaterih izvajalskih organov. To je zlasti izrazito na področjih, ki zahtevajo več strokovnega znanja, kot sta zeleni in digitalni prehod. Črpanje pa omejujeta tudi majhna in neučinkovita uporaba finančnih instrumentov ter nezadostno ciljno usmerjena podpora v obliki nepovratnih sredstev. Sistematično vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev, civilne družbe in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost.

(25) Izvajanje programov kohezijske politike, ki vključujejo podporo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), Sklada za pravični prehod (SPP), Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in Kohezijskega sklada, se je na Češkem pospešilo. Pomembno je nadaljevati prizadevanja za zagotovitev hitrega izvajanja teh programov, hkrati pa čim bolj povečati njihov učinek na terenu. Češka že ukrepa v okviru svojih programov kohezijske politike, da bi spodbudila konkurenčnost in rast, obenem pa okrepila socialno kohezijo. Hkrati se še naprej sooča z izzivi, vključno s tistimi, ki so povezani s povečanjem njenega inovacijskega potenciala, med drugim z naložbami v kritične tehnologije, vse večjimi pritiski na stanovanjskem področju, pomanjkanjem spretnosti ter neskladjem med ponudbo spretnosti in povpraševanjem po njih. Češka mora v skladu s členom 18 Uredbe (EU) 2021/1060 v okviru vmesnega pregleda skladov kohezijske politike pregledati vsak program, pri čemer mora med drugim upoštevati izzive, opredeljene v specifičnih priporočilih za državo za leto 2024. S predlogom Komisije, sprejetim 1. aprila 2025 ([15]), je bil rok, do katerega je treba za vsak program predložiti oceno o izidu vmesnega pregleda, podaljšan na obdobje po 31. marcu 2025. Zagotovljene so tudi prožnost, da bi pomagali pospešiti izvajanje programov, in spodbude za države članice, da sredstva kohezijske politike dodelijo petim strateškim prednostnim področjem Unije, in sicer konkurenčnosti na področju strateških tehnologij, obrambi, stanovanjem, odpornosti v zvezi z vodo in energetskemu prehodu, ter naložbam v spretnosti v prednostnih sektorjih, pri čemer se programi ESS+ še naprej osredotočajo na osebe v najbolj ranljivih položajih.

(26) Platforma za strateške tehnologije za Evropo (STEP) predstavlja priložnost za naložbe v eno od ključnih strateških prednostnih nalog EU in torej za krepitev konkurenčnosti EU. Platforma STEP se izvaja prek 11 obstoječih skladov EU. Države članice lahko prispevajo tudi k programu InvestEU, ki podpira naložbe na prednostnih področjih. Češka bi lahko te pobude kar najbolje izkoristila za podporo razvoju ali proizvodnji kritičnih tehnologij, tudi čistih in z viri gospodarnih tehnologij.

(27) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih z načrtom za okrevanje in odpornost ter drugimi skladi EU, bi morala Češka učinkovito obravnavati preostale izzive, povezane z razogljičenjem, javno upravo, poslovnim okoljem ter spretnostmi in izobraževanjem.

(28) Češka je začela obsežne reforme javne uprave, da bi izboljšala njeno delovanje, vključno s spremembami zakonov o javni upravi na nacionalni in regionalni ravni, s katerimi so bili uvedeni omejitve mandatov za višja delovna mesta in prožnejše zaposlovanje. Še vedno pa obstajajo sistemski izzivi pri privabljanju, zadrževanju in razvoju usposobljenih strokovnjakov, zlasti na strokovnih in vodstvenih položajih ter na položajih na digitalnem področju. Razdrobljeno upravljanje človeških virov in razmeroma nizke plače v javnem sektorju zmanjšujejo konkurenčnost javne uprave kot delodajalca. Potencialni učinek reform se ni ustrezno spremljal, napredek pa je zaradi omejenih podatkov težko spremljati. Krepitev zmogljivosti češke javne uprave za privabljanje, zadrževanje in razvoj talentov je ključno za izboljšanje učinkovitosti in kakovosti storitev ter posledično za spodbujanje konkurenčnosti in gospodarskega razvoja.

(29) Čeprav je uspešnost javnega sektorja ostala razmeroma stabilna, vrzeli v strateškem načrtovanju, usklajevanju med oddelki in oblikovanju politik na podlagi dokazov še naprej vplivajo na kakovost in skladnost politik. Neobstoj celovitega okvira za dolgoročno načrtovanje naložb ogroža izvajanje in učinek politik. S krepitvijo strateškega usmerjanja in zmanjšanjem oddelčnih silosov bi se izboljšala doslednost in izvajanje politik.

([15]) Predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi uredb (EU) 2021/1058 in (EU) 2021/1056 glede posebnih ukrepov za obravnavanje strateških izzivov v okviru vmesnega pregleda (COM(2025) 123 final).

(30) Kot je določeno v kompasu za konkurenčnost, si morajo vse institucije EU ter nacionalne in lokalne institucije močno prizadevati, da bi sprejemale enostavnejša pravila in pospešile upravne postopke. Komisija si je zastavila ambiciozne cilje za zmanjšanje upravnega bremena, in sicer za vsaj 25 %, v zvezi z MSP pa za najmanj 35 %; oblikovala je tudi nova orodja za doseganje teh ciljev, vključno s sistematičnim obremenitvenim testom obstoječe zakonodaje EU in okrepljenim dialogom z deležniki. Da bi dosegla ta cilj, mora ukrepati tudi Češka. 72 % podjetij meni, da zapletenost upravnih postopkov pomeni težavo za njihovo poslovanje na Češkem ([16]).

(31) Še vedno obstajajo izzivi v zvezi z zmogljivostjo javne uprave za izvajanje. Postopki, kot je prostorsko načrtovanje, so še vedno zapleteni in počasni ter postajajo velika ovira za poslovno okolje, konkurenčnost in gospodarski razvoj. To so glavni razlogi, zakaj je imela Češka leta 2023 sedmo najmanjše gradbeno območje na osebo za izdana dovoljenja v EU. Podjetja ovirajo z upočasnjevanjem in zviševanjem stroškov razvoja poslovnih nepremičnin, upočasnjevanjem uvedbe visokohitrostne digitalne infrastrukture, zviševanjem stroškov energije zaradi počasne modernizacije energetske infrastrukture in zmanjševanjem mobilnosti delovne sile zaradi neustrezne ponudbe cenovno dostopnih stanovanj. Cenovno dostopnost stanovanj še dodatno poslabšujejo neustrezne davčne spodbude, ki ne spodbujajo rabe zemljišč, subvencionirajo nakup stanovanj namesto gradnje in dajejo prednost kratkoročnim najemom pred dolgoročnimi. Pravila o prostorskem načrtovanju so še posebej obremenjujoča v velikih mestih, kjer lahko posodobitev urbanističnega načrta traja več kot desetletje. Potrebna je reforma za pospešitev postopka, zlasti s prilagoditvijo pristojnosti in določitvijo različnih zahtev glede načrtovanja za majhne in velike gradbena območja. S takšnimi ukrepi bi se lahko znatno izboljšali učinkovitost in odzivnost pri razvoju mest. Kar zadeva izdajanje dovoljenj, je bil sicer dosežen napredek v zvezi s pravnim okvirom, v določeni meri pa tudi v zvezi z digitalizacijo, vendar pozitivni učinki na terenu še niso vidni. Postopek bi se lahko pospešil z dodatnim izboljšanjem digitalizacije ter zmogljivosti in upravljanja gradbenih uradov.

(32) Razdrobljeno upravljanje občin na Češkem je velik izziv za konkurenčnost, saj omejuje upravno učinkovitost in uspešno uporabo sredstev EU, zlasti v majhnih občinah in pri lokalnih deležnikih. Nov pravni okvir za skupnosti občin ima sicer nekaj možnosti za zagotavljanje skupnih storitev in osebja, vendar je uporaba zelo omejena. Z okrepitvijo medobčinskega sodelovanja, tudi s širšo uporabo novega pravnega okvira za skupnosti občin, profesionalizacijo praks javnega naročanja in zagotavljanjem večje podpore upravičencem (prek vodij projektov, skupnih storitvenih platform in smernic) bi se povečali zmogljivost in uspešnost lokalne uprave ter okrepila regionalna kohezija.

(33) Češka ima neizkoriščen potencial za povečanje konkurenčnosti, zlasti v strukturno zapostavljenih regijah. V teh regijah (Karlovarski, Usteški in Moravsko-šlezijski okraj) so izgube konkurenčnosti posebej opazne in se izražajo v neto odlivih mladih. Primanjkuje učinkovite podpore za krepitev upravne zmogljivosti teh regij.

(34) Stopnja varčevanja čeških gospodinjstev je višja od povprečja EU, saj gotovina in vloge predstavljajo 42,7 % sredstev gospodinjstev, kar je nad povprečjem EU. Z mobilizacijo teh sredstev za financiranje prepotrebnega postopka razogljičenja in digitalizacije gospodarstva prek kapitalskih trgov bi se lahko sprostilo dodatno financiranje za podjetja, katerih glavni viri financiranja so notranje financiranje podjetij in bančna posojila. S povečanjem sedanjega (6,6-odstotnega) deleža delnic in obveznic, ki kotirajo na borzi, v mešanici virov financiranja podjetij bi se lahko znatno povečala konkurenčnost Češke in zmanjšal učinek inflacije na prihranke gospodinjstev.

(35) Uporaba javna financiranja je še naprej ključna za mobilizacijo zasebnega financiranja za podporo konkurenčnosti. Češka ima še vedno nizko stopnjo uporabe finančnih instrumentov, kot so obnavljajoči se instrumenti, podprti iz kohezijskih skladov (2,36 % v primerjavi s povprečjem EU, ki znaša 9 %). Poleg tega so izkušnje z izvajanjem finančnih instrumentov v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost pokazale, da je še veliko možnosti za izboljšanje in razširitev uporabe teh instrumentov za spodbujanje zasebnih naložb v češko gospodarstvo in podporo prehodu stran od podpore v obliki nepovratnih sredstev. Vendar nacionalna razvojna banka še naprej ne izpolnjuje svojega potenciala v celoti, saj ima v primerjavi s podobnimi bankami v EU omejeno zmogljivost in nezadostno upravno zmogljivostjo. Okrepitev nacionalne razvojne banke bi pripomogla k izkoriščanju njenega potenciala za odpravo nedelovanja trga in pomanjkanja tveganega kapitala za spodbujanje inovacij, ne da bi se pri tem izrinile zasebne finančne institucije.

([16]) „Businesses“ attitudes towards corruption in the EU (Odnos podjetij do korupcije v EU), kratko poročilo, poročilo Eurobarometer (april 2024).

(36) Podpora ekosistemu odcepljenih in zagonskih podjetij, vključno z ustanavljanjem, rastjo in širitvijo podjetij, je še naprej ključna za pospešitev rasti in inovacij. Zagonska podjetja se še vedno soočajo z izzivi, kot so težave pri pridobivanju financiranja, pomanjkanje usposobljenih delavcev in zapletena birokracija. Češka podjetja še vedno navajajo zapletenost upravnih postopkov kot veliko oviro za poslovanje (72 % v primerjavi s povprečjem EU, ki znaša 66 %), vključno z zagonskimi podjetji, ki ne uporabljajo programov delniških opcij za zaposlene, ker okvir ne odraža dejanskih potreb podjetij. Za povečanje privlačnosti in konkurenčnosti inovativnih češkihpodjetij bi bilo koristno, da bi se sprostilo financiranje za povečanje podpore za zagonska in odcepljena podjetja, povečala njihova privlačnost za kvalificirane delavce in zmanjšalo upravno breme, zlasti z optimizacijo okvira, ki ureja delniške opcije za zaposlene.

(37) Inovacijsko uspešnost Češke še naprej ovirajo neučinkovit prenos tehnologije in znanja ter šibke povezave med akademsko sfero in podjetji. Javnofinančni odhodki za raziskave in razvoj, ki jih financirajo podjetja, ostajajo na približno polovici povprečja EU (0,024 % BDP v primerjavi s povprečjem EU, ki znaša 0,050 %) in se v zadnjih letih zmanjšujejo, kar kaže na nizko stopnjo sodelovanja med akademsko sfero in podjetji ter na pomanjkanje spodbud zanj. To močno negativno vpliva na prenos rezultatov raziskav v gospodarstvo in omejuje inovacijsko zmogljivost Češke. To na primer kaže nizka stopnja patentnih prijav, ki je nižja od povprečja EU (skupno število patentnih prijav, vloženih na podlagi Pogodbe o sodelovanju na področju patentov, na milijardo EUR BDP je leta 2022 znašalo 0,7, povprečje EU pa 2,8). K reševanju tega izziva bi lahko pripomogli ukrepi za strukturno izboljšanje in okrepitev prenosa tehnologije na Češkem, posebej namenjeni povečanju učinkovitosti prenosa tehnologije in lažjemu ustanavljanju odcepljenih podjetij.

(38) Organizacijo javne podpore inovativnim podjetjem bi bilo mogoče izboljšati. Le tretjina podjetij, ki stalno izvajajo raziskave in razvoj, uporablja posredno javno podporo v obliki davčnih spodbud za raziskave in razvoj, delež malih in mladih podjetij, ki uporabljajo spodbude, pa je še manjši. Ukrepe za izboljšanje tega bi bilo treba združiti z ukrepi za povečanje privlačnosti odbitka davka za raziskave in razvoj za podjetja ter zmanjšanje birokracije.

(39) Od začetka ruske invazije na Ukrajino se je Češka na svojo precejšnjo odvisnost od uvoza fosilnih goriv iz Rusije odzvala z diverzifikacijo oskrbe s plinom. Kljub temu je še vedno močno odvisna od uvoženih fosilnih goriv, saj so premog, nafta in plin leta 2023 predstavljali 28,7 %, 25 % oziroma 15 % njene mešanice virov energije. Poleg tega prometni sektor obsega največji delež končne porabe energije (30,9 % skupne porabe), sledijo pa gospodinjstva (28,2 %) in industrija (26,2 %). Zaradi precejšnje odvisnosti od teh goriv je država izpostavljena nenadnim porastom cen, kar znatno negativno vpliva na gospodinjstva in energetsko intenzivno industrijo. Za zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv je bistveno pospešiti uvajanje obnovljivih virov energije s posebnim poudarkom na obsežnih obnovljivih virih energije. Eden od ključnih elementov je tudi pospeševanje naložb v razogljičenje sektorja ogrevanja in industrijskega sektorja.

(40) Češka izvaja reformo svojega zakonodajnega okvira za urejanje uvajanja obnovljivih virov energije, vendar so za zagotovitev stabilnosti in predvidljivosti na trgu potrebne dodatne spodbude in znatne naložbe. Tako bi se privabile tudi dodatne zasebne naložbe v obnovljive vire energije. Uporaba dražb energije iz obnovljivih virov in pogodb o nakupu električne energije je na Češkem še vedno zelo omejena, pri čemer je bila prva podjetniška pogodba sklenjena leta 2021. Z izvajanjem dražb energije in pripravo dolgoročnih pogodb bi se lahko omogočila rast obsežnejših projektov na področju energije iz obnovljivih virov kot s tradicionalnimi programi podpore in ustvarile priložnosti za razogljičenje energetsko intenzivnih industrij.

(41) Omejena zmogljivost češkega distribucijskega omrežja in potreba po nadgradnji omrežja še naprej ovirata hitro uvajanje obnovljivih virov energije in hitrost izvajanja naložb vanje. Čeprav je Češka nedavno sprejela reforme za skrajšanje čakalnih vrst za priključitev in povečanje preglednosti, naložbe ostajajo pod ravnjo, potrebno za priključitev novih obnovljivih virov energije, večjo elektrifikacijo, razvoj trajnostne mobilnosti in izboljšanje storitev za zagotavljanje prožnosti brez fosilnih goriv, kot so sistemi za shranjevanje energije in razvoj pametnih števcev. Podatkovni center za električno energijo je začel dejavnosti za souporabo energije. Vendar so se v zadnji fazi, v kateri se omogoči zagotavljanje storitev prožnosti, pojavile zamude pri izvajanju.

(42) Energetska intenzivnost Češke je med najvišjimi v EU, kar pomeni, da bi ji koristilo, če bi z osredotočanjem na celovite prenove povečala prihranke energije. Kljub sedanjim programom za podporo prenovi je končna poraba energije v stavbah, zlasti v javnih, še vedno visoka. To je deloma posledica visokega razmerja med ceno električne energije in plina, ki spodbuja uporabo plina za ogrevanje ter odvrača od prehoda na toplotne črpalke in

elektrifikacijo. Z okrepitvijo ukrepov za razogljičenje sektorja ogrevanja in zagotavljanje podpore za ogrevanje in hlajenje z energijo iz obnovljivih virov bi se spodbudila proizvodnja čistih tehnologij na Češkem (npr. toplotnih črpalk). Z uporabo inovativnih finančnih instrumentov, kot so pogodbe o zagotavljanju prihranka energije, bi se lahko pospešila počasna prenova javnih stavb in podprli ukrepi Češke za doseganje cilja, da do leta 2030 zmanjša porabo energije v stavbah za 8 % v primerjavi z ravnmi iz leta 2020.

(43) Pomanjkanje delavcev ovir konkurenčnost in produktivnost. Glede na majhen delež žensk, ki se zaposlijo v letih po rojstvu otroka, bi lahko Češka povečala stopnjo delovne aktivnosti žensk z majhnimi otroki. Čeprav so bili leta 2024 davčni dobropisi za neaktivnega zakonca omejeni na osebe, ki skrbijo za otroke do treh let, sistem davkov in socialnih prejemkov starše z nizkimi dohodki, zlasti matere, še vedno odvrača od tega, da bi se vrnili na delo. Visoke davčne olajšave za nezaposlene zakonce in družinski prejemki, ki so za starša z nižjimi dohodki spodbuda za dolga obdobja dopusta, odvračajo starše, zlasti matere, od dela ali iskanja zaposlitve. Obdavčitev zaslužka za prejemnike drugega dohodka v gospodinjstvu je bila leta 2023 nad povprečjem EU in večja od davčnega primeža za samske osebe s plačo na enaki ravni. S spodbujanjem staršev z nižjimi dohodki k delu ali iskanju zaposlitve bi se tudi povečali prihodki za podporo skladom socialne varnosti in javnim financam na splošno.

(44) Delež žensk, zlasti tistih z majhnimi otroki, na trgu dela omejuje tudi pomanjkanje storitev vzgoje in varstva predšolskih otrok ter dolgotrajne oskrbe. Starši otrok, mlajših od štirih let, imajo težave pri iskanju otroškega varstva, kar starša z nižjimi dohodki odvrača od dela. Za ženske, stare med 25 in 34 let, je vrzel stopnje delovne aktivnosti med spoloma leta 2024 znašala 36,1 odstotne točke (v primerjavi s povprečjem EU, ki je znašalo 25,2 odstotne točke), kar pomeni skoraj 67 000 manj zaposlenih žensk, kot bi jih bilo, če bi bila navedena stopnja na Češkem enaka povprečju EU.

(45) Pomanjkanje delavcev ter neskladja med ponudbo spretnosti in povpraševanjem po njih ostajajo pereč izziv, ki ovira konkurenčnost češkega gospodarstva. Te izzive bi bilo mogoče obravnavati z olajšanjem prehajanja med delovnimi mesti, vključno z ukrepi, kot sta povečanje cenovne dostopnosti stanovanj ali reforma reguliranih poklicev, da bi se zmanjšale velike ovire za izdajanje spričeval o strokovni usposobljenosti. Poleg tega je Češka sprejela največ oseb, razseljenih iz Ukrajine, ki uživajo začasno zaščito, na prebivalca v Uniji. Več kot 50 % razseljenih oseb iz Ukrajine dela na manj kvalificiranih delovnih mestih kot v Ukrajini, kot očiten razlog za to pa navajajo jezikovne ovire. Poleg tega jih približno 30 % navaja, da je ovira pri iskanju boljše zaposlitve priznavanje kvalifikacij. S poenostavitvijo postopka priznavanja tujih kvalifikacij in povečanjem udeležbe premalo zastopanih skupin na trgu dela, vključno z osebami, razseljenimi iz Ukrajine, ki uživajo začasno zaščito, in Romi, bi se lahko sprostila tesnost trga dela.

(46) Udeležba v visokošolskem izobraževanju in delež prebivalstva z visokošolsko izobrazbo se zmanjšujeta, zaradi česar se povečuje pomanjkanje usposobljenih delavcev. Delež prebivalcev, starih med 25 in 34 let, s terciarno izobrazbo se od leta 2021 zmanjšuje ter je četrti najmanjši v EU (33,5 % v primerjavi s povprečjem EU, ki znaša 44,2 %) in daleč od ciljnega deleža EU, ki znaša 45 %. Med letoma 2016 in 2021 se je število vpisanih študentov zmanjšalo za 11,6 %, stopnja osipa pa je vztrajno visoka.

(47) Visoke stopnje osipa, zlasti na področjih naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike (STEM), ter zmanjševanje vpisa v programe STEM od leta 2017 kažejo sistemske izzive. Leta 2022 je na področjih STEM od tisoč oseb, starih med 20 in 29 let, diplomiralo le 11,9 ženske, kar je pod povprečjem EU, ki znaša 15,1. Pomanjkanje ustrezne karierne orientacije in finančne podpore študentom je eden od razlogov za visoke stopnje osipa na čeških visokošolskih ustanovah.

(48) Na Češkem primanjkuje šol, ki izvajajo splošno sekundarno izobraževanje, dijaki pa imajo omejene možnosti za prehajanje med splošnimi in specializiranimi izobraževalnimi potmi, kar omejuje njihove možnosti za uspešno terciarno izobraževanje. Čeprav se je zanimanje dijakov za terciarno izobrazbo v zadnjih 30 letih močno povečalo, število šol, ki izvajajo splošno sekundarno izobraževanje, ni sledilo povpraševanju. Zaradi njihovega pomanjkanja so dijaki prisiljeni k vpisu v manj konkurenčne poklicne šole, kar vodi v zgodnjo specializacijo. Čeprav se dve tretjini oseb, ki zaključijo poklicno izobraževanje in usposabljanje, vpišeta v terciarno izobraževanje, je njihova stopnja uspešnosti nižja od stopnje uspešnosti tistih, ki so pred tem zaključili splošno izobraževanje, kar prispeva k stalno

malemu deležu prebivalstva s terciarno izobrazbo. Češka je za reševanje teh izzivov nedavno napovedala ukrepe za oblikovanje novih poti, ki združujejo splošne in poklicne predmete, ter si prizadeva posodobiti programe poklicnega izobraževanja in usposabljanja, da bi jih uskladila s potrebami trga dela. Da bi se dijaki, ki so zaključili sekundarno izobraževanje, bolje pripravili na trg dela in podprl njihov prehod v terciarno izobraževanje, bi se lahko nadaljnje izboljšave osredotočile na (i) razširitev možnosti za učenje na delovnem mestu, (ii) olajšanje prehoda iz šolanja v zaposlitev, (iii) izboljšanje možnosti dijakov za prehajanje med splošnim in poklicnim sekundarnim izobraževanjem, (iv) povečanje zmogljivosti šol, ki izvajajo splošno sekundarno izobraževanje, ter (v) diverzifikacijo in razširitev dostopa do terciarnega izobraževanja –

PRIPOROČA, da Češka v letih 2025 in 2026 ukrepa tako, da:

1. okrepi skupne obrambne in varnostne odhodke ter pripravljenost ob zagotavljanju vzdržnosti dolga v skladu s sklepi Evropskega sveta z dne 6. marca 2025; upošteva najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov, ki jih je Svet priporočil 21. januarja 2025, hkrati pa uporabi odstopanje v okviru nacionalne odstopne klavzule za višje odhodke za obrambo; zmanjša davčno obremenitev delavcev z nizkimi dohodki; poveča prihodke od periodičnih davkov na nepremičnine; poveča spodbude za osebe, ki so pred upokojitvijo, da delajo še naprej;

2. glede na veljavne roke za pravočasno dokončanje reform in naložb na podlagi Uredbe (EU) 2021/241 pospeši izvajanje načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU; pospeši izvajanje programov kohezijske politike (ESRR, SPP, ESS+, Kohezijski sklad), po potrebi na podlagi priložnosti, ki jih ponuja vmesni pregled; kar najbolje izkoristi instrumente EU, vključno z možnostmi, ki jih ponujata program InvestEU in platforma za strateške tehnologije za Evropo, da bi se izboljšala konkurenčnost;

3. okrepi zmogljivost svoje javne uprave za privabljanje, zadrževanje in razvoj talentov, zlasti pa za privabljanje oseb z analitičnimi in vodstvenimi spretnostmi ter spretnostmi na področju IT; okrepi zmogljivosti strateškega usmerjanja za izboljšanje skladnosti med politikami; poenostavi urbanistično načrtovanje in zmanjša upravno breme z izboljšanjem digitalizacije, zmogljivosti in upravljanja gradbenih uradov; spodbudi in poenostavi sodelovanje med občinskimi upravami; zagotovi podporo za krepitev upravnih zmogljivosti in jo ciljno usmeri v strukturno zapostavljene regije;

4. okrepi kapitalske trge, dostop podjetij do nebančnega financiranja ter pogoje za varčevanje, naložbe in inovacije s spodbujanjem naložb gospodinjstev na kapitalskih trgih in izboljšanjem učinkovitosti obstoječih dolgoročnih varčevalnih produktov pri mobilizaciji novih dolgoročnih naložb; spodbuja udeležbo institucionalnih vlagateljev v delnicah, ki kotirajo na borzi, in delnicah, ki ne kotirajo na borzi, ter v tveganem in zasebnem kapitalu; poveča uporabo finančnih instrumentov, med drugim z okrepitvijo zmogljivosti nacionalne razvojne banke za mobilizacijo zasebnega financiranja za povečanje konkurenčnosti in razogljičenja gospodarstva; podpre ustanavljanje zagonskih in odcepljenih podjetij, na primer z izboljšanjem zakonodaje o programih delniških opcij za zaposlene; spodbudi inovacije, med drugim z olajšanjem prenosa tehnologije iz akademske sfere v podjetja; bolje izkoristi potencial davčnih ugodnosti za raziskave in razvoj za spodbujanje inovacij v zasebnem sektorju;

5. zmanjša odvisnost od fosilnih goriv, zlasti za cestni promet, ogrevanje in proizvodnjo električne energije; zagotovi dodatne spodbude za uvajanje obsežnih zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, zlasti z izvajanjem dražb energije iz obnovljivih virov in spodbujanjem uporabe dolgoročnih pogodb o nakupu električne energije; poveča naložbe v omrežja električne energije, da se poveča prožnost brez fosilnih goriv ter omogoči elektrifikacija prometnih in industrijskih procesov; zagotovi hitro izvedbo vseh funkcij podatkovnega centra za električno energijo; sprejme ukrepe za zmanjšanje porabe energije in ogljične intenzivnosti stavbnega sektorja, zlasti javnega stavbnega fonda;

6. zmanjša dejavnike, povezane z davki in socialnimi prejemki, ki starše odvračajo od vrnitve na delo, ter izboljša ponudbo storitev otroškega varstva in oskrbe, da se več žensk spodbudi k vstopu na trg dela; okrepi konkurenčnost gospodarstva in zmanjša pomanjkanje delovne sile z odpravo neskladja med ponudbo spretnosti in povpraševanjem po njih, poenostavitvijo priznavanja tujih kvalifikacij in povečanjem udeležbe premalo zastopanih skupin na trgu dela; izboljša rezultate izobraževanja s povečanjem udeležbe v terciarnem izobraževanju, znižanjem stopenj osipa in zagotavljanjem

večje podpore študentom; poveča število študentov in diplomantov na področjih naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, zlasti žensk; razširi dostop do splošnega sekundarnega izobraževanja, omogoči dijakom, da prehajajo med splošnim in poklicnim izobraževanjem, ter zagotovi večjo podporo prikrajšanim šolam in učencem, vključno z Romi.

V Bruslju, 8. julija 2025

Za Svet

predsednica

S. LOSE